

Hodnocení Národního parku České Švýcarsko

24. plenární zasedání Rady NP České Švýcarsko

24 / 11 / 2017

Jan Dušek

Zadání hodnocení

- Objednatel:
Ministerstvo životního prostředí
- Úkol: vyhodnotit současný stav NP z hlediska jeho silných a slabých stránek
- Složení hodnotící komise: Jan Štursa (koordinátor), Jan Dušek, Vojtěch Kotecký, Jan Krajhanzl, Tomáš Vrška
- Metodika hodnocení národních parků převzata z Německa (EUROPARC Deutschland: Qualitätskriterien und standards für deutsche Nationalparke, 2008).
- Období hodnocení: listopad 2016 – květen 2017

Zaměření hodnocení

Projekt není soustředěn pouze na správy národních parků, ale na všechny subjekty, které o naše národní parky pečují, chrání je, hospodaří v nich, žijí v nich nebo je navštěvují.

Deset tematických oblastí:

1. Rámcové podmínky (6 podoblastí)
2. Ochrana přírodní rozmanitosti a její dynamiky (7)
3. Organizace (6)
4. Management (8)
5. Kooperace a partnerství (3)
6. Komunikace (3)
7. Výchova, vzdělávání a osvěta (3)
8. Prožitek přírody, rekreace (2)
9. Monitoring a výzkum (4)
10. Regionální rozvoj (3)

Postup hodnocení

- Zevrubná analýza dostupných dat
- Řízené rozhovory v regionu
- Získání dostatečných podkladů pro vyplnění dotazníku
- Analýza rozsáhlého souboru informací
- Ke každému z 10 tematickým okruhů jsou zpracovány 4 části:
  - popis situace
  - silné stránky
  - hodnocení rezerv
  - návrh opatření

Ochrana přírody

Podrobně zpracovaný a cíleně realizovaný plán péče (s platností do roku 2019) sleduje a podporuje oprávněnost zařazení NP ČŠ do kategorie II ve smyslu kategorizace dle směrnic IUCN (zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů a dlouhodobá podpora přírodních procesů na převažující části území).

Plán péče přehledně deklaruje primární a sekundární cíle ochrany, mezi které patří i přiměřené využívání území návštěvníky pro inspirativní, výchovné, kulturní a rekreační účely.

Koncepce i realizace plánu péče je uživatelům území srozumitelně představena. Naprostá většina pozemků ve státním vlastnictví je velmi účinným nástrojem při prosazování cílů ochrany přírody.

Území Českého Švýcarska představuje významný potenciál pro výskyt a zachování vlajkových druhů predátorů na vrcholu potravní pyramidy v suchozemských i vodních ekosystémech.

Vztahy v regionu

Národní park České Švýcarsko dlouhodobě představuje velmi zřetelný katalyzátor regionálního rozvoje širšího území Českosaského Švýcarska.

Snahu o dlouhodobou spolupráci podtrhuje společná Koncepce přeshraniční spolupráce v ochraně přírody Českosaského Švýcarska pro období 2017–2025 .

V rámci komunikace s veřejností se daří SNP ČŠ budovat dobrou pověst národního parku ve vztahu k obyvatelům i návštěvníkům. Přínosem je i práce Rady NP ČŠ.

Velmi transparentně funguje systém strážní služby, a to i ve spolupráci se SNP SŠ.

Mezi důležité atrakce patří kulturní a historické bohatství – SNP ČŠ i ostatní partneři (zejména ČŠ o.p.s.) je systematicky používají k prezentaci regionu a doplňují jimi nabídku divoké přírody.

Doporučení – 1. Rámcové podmínky

- Přijmout potřebná opatření týkající se personálních záležitostí, rozpočtové politiky, movitého a nemovitého majetku atd. v souvislosti se změnou statutu. (MŽP)
- Po sloučení se SCHKO rozdělit pravomoce tak, aby bylo z hlediska správních řízení časově i prostorově pro účastníky řízení maximálně komfortní. (SNP ČŠ, AOPK ČR, MŽP)
- Pokračovat v jednání mezi ochranářskými institucemi na české a německé straně stran postupného přiblížení přístupů (rozsah bezzásahovosti, invazní druhy, management zvěře, monitoring lesa a obnovní management). (MŽP, SNP ČŠ, SNP SŠ)
- Hledat cesty k odstranění konfliktů s provozováním turistických zařízení, která nejsou v souladu se zásadami PP o NP ČŠ. (SNP ČŠ, provozovatelé, MŽP)
- Zpracovat analýzu možností odkoupení Sokolího hnízda (MŽP).

Doporučení – 2. Ochrana přírodní rozmanitosti a její dynamiky

- Intenzivně pokračovat v obnovním managementu lesů. (SNP ČŠ)
- Připravit jasná legislativní i metodická pravidla pro porosty ponechané samovolnému vývoji (MŽP).
- V lesních porostech ponechaných samovolnému vývoji nechat působit všechny disturbanční faktory, které se v něm spontánně vyskytnou, vyjma aktuálně nepovolených požárů. (SNP ČŠ)
- Otevřít věcnou diskusi o zavedení řízeného požárového managementu, jako nástroje rekonstrukčního managementu a dlouhodobé ochrany skalních borů. (SNP ČŠ a MŽP, veřejnost)
- Konceptně vyjasnit dlouhodobý cíl managementu zvěře. (MŽP)
Jasně deklarovat plán managementu kamzíka. (SNP ČŠ)
- Projednat možnosti rozšíření NPČŠ o pískovcový fenomén kaňonu Labe (předstupněm může být např. doplnění státního programu ochrany přírody a krajiny). (MŽP)

Doporučení – 3. Organizace

- Neprodleně připravit nový model příspěvkové organizace a zpracovat strategický dokument nových činností a povinností. (SNP ČŠ, MŽP)
- Promítnout strategii i do změn vztahů a očekávání v rámci spolupráce SNP ČŠ a České Švýcarsko o.p.s. (SNP ČŠ, ČŠ o.p.s.)
- Vytvořit pozici pracovníka odpovědného za systematickou spolupráci se stakeholdery, společné plánování a rozvojové záměry. (SNP ČŠ, MŽP)
- Posílit personální kapacitu pro práci s veřejností, EVVO a přípravu projektů. (MŽP, SNP ČŠ)
- Zajistit kontinuitu v generační výměně strážců a jejich věkové i profesní struktuře. (SNP ČŠ)
- Zvýšit zájem zaměstnanců na zvyšování odborné i jazykové kvalifikace. (SNP ČŠ, SNP SŠ)

Doporučení – 4. Management

- Připravit metodický dokument pro bezzásahová území, zasadit závěry do aktualizovaného plánu (zásad) péče pro následující období. (MŽP, správy NP a AOPK ČR)
- Popsat detailněji v plánu (zásadách) péče časové horizonty a indikátory dosažení jednotlivých cílů. (SNP ČŠ)
- Poskytnout více financí na zásahy, aby bylo možné vždy naplnit plán péče (MŽP), financovat další výzkum. Systémově řešit vyváženost zájmů vymezování bezzásahových území a podílu soběstačnosti SNP. (MŽP a SNP ČŠ)
- Zpracovat ekonomický plán včetně dalšího využití nemovitostí. (SNP ČŠ ve spolupráci s MŽP)
- Zvážit zavedení tzv. minitendrů na lesnické zakázky (LesIS), který usnadňuje přístup místním dodavatelům. (MŽP a SNP ČŠ)
- Přehodnotit hodnotící kritéria dotačních titulů. (MŽP a SFŽP)

Doporučení – 5. Spolupráce a partnerství

- Více popsat obecný postup spolupráce v aktualizovaném plánu (zásadách) péče, vypracovat strategii pro předcházení konfliktům s obcemi (zejména v územním plánování a povolovacích procesech). (SNP ČŠ)
- Vytvořit společnou přeshraniční vědeckou radu Českosaského Švýcarska. (MŽP ČR a Saské ministerstvo, SNP ČŠ, SNP SŠ, vybraná akademická pracoviště obou států)
- I nadále iniciovat založení vědeckého časopisu, za tímto účelem rozpracovat koncept jeho provozu. (SNP ČŠ, SNP SŠ, redakce dalších regionálních odborných periodik)
- Rozpracovat koncepci zapojení dobrovolníků a jejich vzdělávání a zajistit její realizaci. (SNP ČŠ)
- Přehodnotit systém komunikace se správami NP, aby odrážel zásady spolupráce a nezatěžoval více, než je nutné. (MŽP)

Doporučení – 6. Komunikace

- Vytvořit komunikační strategii, do naplňování zapojit ostatní pracovníky SNP ČŠ (zejména strážce) i externí spolupracovníky (zejména certifikované průvodce NP a pracovníky IS). (SNP ČŠ, MŽP)
- Metodicky podporovat a v dialogu se správami NP koordinovat přípravu koncepcí práce s veřejností. (MŽP)
- Pro koncepční práci s veřejností sbírat a zpracovávat data. (SNP ČŠ)
- Umožnit plánovací participaci veřejnosti. (MŽP, SNP ČŠ)
- Zaměřovat se více na prezentaci výsledků výzkumu a monitoringu. (SNP ČŠ)

Doporučení – 7. Výchova vzdělávání a osvěta

- Formulovat dlouhodobé (konkrétní a vyhodnotitelné) strategické cíle v oblasti EVVO, pravidelně a systematicky vyhodnocovat úspěšnost jednotlivých aktivit i naplňování dlouhodobých cílů. (SNP ČŠ)
- Zavést průběžné vzdělávání ve oblastech pedagogiky, didaktiky, metodiky EVVO a interpretace přírodního a kulturního dědictví jako součást pracovní náplně. (SNP ČŠ)
- Zvýšit rozmanitost témat EVVO v akcích pro veřejnost. (SNP ČŠ)
- Promyslet, zdali by bylo možné a za jakých okolností nabízet alespoň část služeb a produktů za běžné ceny, případně ceny symbolické. (SNP ČŠ)
- Do budoucna zvážit, jakou cestou (vlastnicky či pronájemem) získat nemovitost s ubytovacími kapacitami, které umožní SNP ČŠ pořádání pobytových akcí EVVO. (SNP ČŠ)

Doporučení – 8. Prožitek přírody, rekreace

- Vytvořit koncepci priorit, postupů a financování práce s veřejností a návštěvníky v národních parcích. (MŽP ve spolupráci se správami národních parků)
- Rozpracovat plán, jak využít silné fenomény národního parku (např. hloubka a výška, rozměr opuštěnosti a tajemství, sokoli aj. hnízdící velké druhy ptáků, lososi, jeleni) k prožívání přírody u běžných návštěvníků. (SNP ČŠ ve spolupráci s ČŠ o.p.s.)
- Zvážit, zda (a jak) lze kolem vybraných témat postavit většinu komunikačních programů parku. (SNP ČŠ)
- Společně vytvořit propracovaný plán, jak a kde vzniknou nové atraktivní cíle, jež budou přitahovat návštěvnost v okrajových částech parku a na jeho předpolí, včetně východní a severní strany. (SNP ČŠ, obce, ČŠ o.p.s., AOPK – SCHKO LH a SCHKO LP)

Doporučení – 9. Monitoring a výzkum

- Zpracovat novou koncepci výzkumu a monitoringu s jasnou prioritizací typů činností (SNP ČŠ).
- Koncepčně řešit otázku financování dlouhodobých monitorovacích programů, nezbytných pro hodnocení kvality a účinnosti managementu přírodních společenstev (MŽP).
- Připravit a zahájit systematický monitoring lesů, kombinovat se zavedením statistické provozní inventarizace (MŽP a SNP ČŠ).
- V návaznosti připravit systém kontroly úspěšnosti managementových opatření (SNP ČŠ).
- Vybudovat přehledný datový sklad, včetně nálezových databází a výsledků výzkumu a monitoringu na SNP ČŠ, který bude poskytovat data dovnitř správy i navenek (SNP ČŠ).
- Nastavit jasné komunikační kanály pro přenos a zpracování informací z terénu na pracoviště GIS a dál k uživatelům (SNP ČŠ)

Doporučení – 10. Regionální rozvoj

- Připravit se na nové vztahy po sloučení s CHKO LP. Hledat řešení, jak při vystupování předcházet sporům a přitom zajistit ochranu přírody a krajiny v CHKO. (SNP ČŠ, SCHKO LP)
- Najít řešení, jak se stát bude podílet na financování ČŠ o.p.s., aby mohla nadále zajišťovat služby pro region. (MMR, MŽP, MF, Úřad vládního zmocněnce)
- V souvislosti se změnou organizačního statutu posílit také ekonomické aktivity SNP. (SNP ČŠ, MŽP)
- Hledat společné řešení hlavních aktérů, jak o národní park opřít prezentaci Šluknovského výběžku, připravit ji a podpořit kampaní zahrnující důležité subjekty. (SNP ČŠ, obce, ČŠ o.p.s., Ústecký kraj, MMR, Úřad vládního zmocněnce)
- Společně vytvořit plán sítě parkovišť po obvodu parku a hledat možnosti k jeho kompletnímu financování. (SNP ČŠ, SCHKO LP, SCHKO LH a obce)

Klíčová doporučení (1/2)

Klíčová doporučení všem, kteří se můžou podílet na budoucí péči o Národní park České Švýcarsko (území Českosaského Švýcarska):

- Zpracovat jasné a adresné dlouhodobé strategie, postupy a cíle péče o území Národního parku České Švýcarsko.
- Formulovat reálné koncepce a strategické dokumenty propojující všechny aspekty přírodovědných, ochrannářských, sociálních a ekonomických oblastí péče o území Národního parku České Švýcarsko.
- Prosazovat dlouhodobé společné cíle výzkumu, monitoringu a uplatnění všech nových poznatků v procesu realizace managementu území Národního parku České Švýcarsko.

Klíčová doporučení (1/2)

- Zajistit dostatečné pracovní kapacity a tomu odpovídající vysokou kvalitu organizačních procesů a vztahů všech subjektů, které se podílejí na péči o území regionu Českosaského Švýcarska a jeho rozvoji.
- Vnímat všechny regionální souvislosti (česko-německé přeshraniční vztahy, procesy uvnitř a vně národního parku), sledujících podporu rozvoje širšího regionu Českosaského Švýcarska.
- Využívat unikátních hodnot národního parku České Švýcarsko při spolupráci všech klíčových partnerů v procesu co nejlepšího prosazení celospolečenského poslání národního parku.

DĚKUJI ZA POZORNOST

DĚKUJI ZA POZORNOST

A ZA POMOC